

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ЗДРАВЉА

**ПОДСЕТНИК ЗА ЛАКШУ ПРИМЕНУ
ЗАКОНА О ЗАШТИТИ СТАНОВНИШТВА ОД ИЗЛОЖЕНОСТИ ДУВАНСКОМ
ДИМУ У УСТАНОВАМА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ**

Закон о заштити становништва од изложености дуванском диму („Службени гласник РС”, бр. 30/10 – у даљем тексту закон) прописује да је пушење забрањено у сваком затвореном радном и јавном простору (члан 3), па тако и у свим установама социјалне заштите (за смештај деце и одраслих), као и у сваком простору који је са њима повезан и који им припада, као што су ходници, лифтови, степеништа, предворја, заједничке просторије, тоалети, чекаонице, кантине, помоћни објекти, магацини, гараже, службена возила итд. (члан 2).

Пушење је забрањено и у простору који се у смислу закона не сматра затвореним јавним простором, а који је функционални део простора у коме се обавља делатност социјалне заштите, укључујући и дворишни простор (члан 3, став 2).

Забрана пушења важи и за угоститељске објекте који се налазе у оквиру установе социјалне заштите, на пример за ресторан друштвене исхране, кантину, кафетерију и слично (члан 7, 31).

У установи социјалне заштите **не сме бити пепељара** (треба их уклонити из свих просторија и простора) нити опушака и дувански дим се не сме осетити.

Установе социјалне заштите **НЕ МОГУ** имати посебну просторију за пушење (члан 3, став 5).

Изузетно, пушење је дозвољено у просторијама у којима бораве (члан 9):

- корисници установа социјалне заштите за смештај непокретних и тешко покретних лица, особа са инвалидитетом, душевно оболелих лица, као и лица која су ометена у развоју.

Просторија одређена за пушење мора испуњавати следеће услове (члан 10):

- да је на основу писаног документа одговорног лица одређена као просторија у којој је пушење дозвољено;
- да је на спољним вратима истакнуто обележје да је то просторија у којој је пушење дозвољено;
- да има плафон и да је, осим што има врата и прозоре, потпуно затворена са свих страна тврдим зидовима од пода до плафона;
- да из вентилационог система ваздух из просторије у којој је пушење дозвољено не допире у друге просторије у којима пушење није дозвољено и
- да се врата не отварају у просторију у којој пушење није дозвољено, изузев ако та просторија има врата која се механички затварају одмах по употреби.

Важно је напоменути да је пушење у свим другим просторијама установа социјалне заштите забрањено, односно да је забрањено у радним просторијама у којима бораве и раде запослени у тим установама.

Контрола забране пушења

Контролу забране пушења спроводи **одговорно лице** (члан 12), а то је лице које руководи радом, односно обављањем делатности - директор установе социјалне заштите у државном или приватном власништву.

Одговорно лице дужно је да:

- контролише забрану пушења и спроводи мере забране пушења (члан 12);
- на свим улазним вратима сваког затвореног простора истакне знак забране пушења (члан 11);
- на једном или више видних места у простору у коме је забрањено пушење истакне своје име, односно име лица које је задужио да у његово име контролише забрану пушења, с подацима где се то лице налази и телефонским бројем на који се може пријавити пушење (члан 13) и
- обезбеди услове које треба да испуњава просторија одређена за пушење у установама социјалне заштите за смештај непокретних и тешко покретних лица, особа са инвалидитетом, душевно оболелих лица, као и лица која су ометена у развоју (члан 10).

Одговорно лице одговорно је ако се у простору у коме је пушење забрањено затекне лице које пуши (члан 14).

Одговорно лице може писмено да задужи једно или више запослених лица да у његово име контролишу забрану пушења – то је **лице задужено за контролу забране пушења**. Лице задужено за контролу забране пушења треба да се одреди за сваку смену, ако се рад обавља у више смена, као што су дежурни лекар или медицинска сестра, дежурни васпитач, социјални радник и сл.

Лице задужено за контролу забране пушења дужно је да (члан 14):

- надгледа и контролише забрану пушења;
- усмено наложи прекршиоцу забране пушења да престане с пушењем у простору за који је то лице задужено, као и да предузме мере да се из тог простора удаљи лице које и после усменог налога не престане са пушењем;
 - **изузетак:** лице задужено за контролу забране пушења није дужно да предузме мере да се из простора у коме је пушење забрањено удаљи лице које и после усменог налога не престане с пушењем ако би се тиме ускратило остваривање законом утврђених права тог лица (за кориснике право на социјалну заштиту, за запослене у установи социјалне заштите обављање радних дужности);
- против лица запосленог у установи социјалне заштите које је прекршило забрану пушења покрене, односно предложи покретање поступка за утврђивање повреде радне дисциплине у складу са законом или актом социјалне установе и
- да одмах сачини извештај о повреди забране пушења и достави га без одлагања одговорном лицу. Наведени извештаји чувају се најмање 12 месеци.

Одговорно лице може, као лице задужено за контролу забране пушења, да одреди лице задужено за безбедност и здравље на раду.

Ради спровођења забране пушења потребно је да свака установа социјалне заштите уради следеће:

- допуни **општи акт** којим се уређује систематизација радних места;
- допуни одговарајући **уговор о раду пословима одговорног лица** и
- **допуни општа акта** одредбама које ће регулисати начин спровођења забране пушења и којима ће бити прописано поштовање забране пушења као елемента радне дисциплине, док ће кршење забране пушења представљати **повреду радне дисциплине**.

Све запослене потребно је детаљно упознати са променама у нормативним актима.

Надзор над спровођењем овог закона

Надзор над спровођењем овог закона у установама социјалне заштите спроводе санитарна инспекција, инспекција надлежна за лекове и медицинска средства, као и инспекција рада (члан 21). У вршењу инспекцијског надзора инспектор је овлашћен да (члан 23):

- прегледа простор у коме је забрањено пушење и прикупља потребне доказе мерењем и другим методама у складу с прописима донетим за спровођење овог закона;
- саслуша и узме изјаве од лица које је пушењем нарушило забрану, као и од одговорног лица, односно лица задуженог за контролу забране пушења;
- изрекне и наплати новчану казну на лицу места;
- против лица које је нарушило забрану пушења и против одговорног лица поднесе захтев за покретање прекршајног поступка без одлагања;
- изврши увид у извештаје о кршењу забране пушења и
- сачини записник о извршеном прегледу и предузетим радњама који се доставља институцији над којом је извршен надзор (члан 24).

Казнене одредбе

Казниће се:

- установа социјалне заштите (правно лице) новчаном казном од **500.000 до 1.000.000 динара** и
- директор установе социјалне заштите (одговорно лице у правном лицу) новчаном казном од **30.000 до 50.000 динара** уколико се у установи социјалне заштите:
 1. **не** спроведе забрана пушења у затвореном простору у коме је пушење забрањено;
 2. **не** истакне на видном месту знак забране пушења (или знак да је пушење дозвољено за простор који је изузет од забране);
 3. **не истакне на видном месту** име одговорног лица, односно лица за контролу забране пушења са подацима о месту где се то лице налази и бројем телефона на који се може пријавити кршење забране пушења и то за сваку смену и
 4. **не** сачини извештај о повреди забране пушења и извештај **не** чува најмање 12 месеци.

Казниће се и:

- 1) Лице које пуши у затвореном простору у коме је пушење забрањено новчаном казном од **5.000 динара**.

Здрави без дуванског дима: основне чињенице

Чињеница бр. 1

Дувански дим садржи више од 4000 хемикалија, од чега преко 50 изазива рак.

Чињеница бр. 2

Само три цигарете произведу и до десет пута више штетних честица него мотор аутомобила који ради пола сата.

Чињеница бр. 3

Многи отрови из дуванског дима су невидљиви, у виду гасова без мириса који не могу да се отклоне вентилацијом нити филтрирањем ваздуха.

Чињеница бр. 4

У собама пуним дуванског дима, нивои загађења могу и до 50 пута да надмаше нивое загађења у тунелу закрченом возилима.

Чињеница бр. 5

Не постоји безбедан ниво излагања дуванском диму. Одвојени простор за пушаче и непушаче је није ефикасан и не пружа сигурну заштиту.

Чињеница бр. 6

Скоро половина одраслих становника Србије (45%) изложена је дуванском диму на послу, а у земљама Европске уније 19%.

Чињеница бр. 7

Изложеност дуванском диму изазива болести с фаталним исходом: повећава ризик добијања рака плућа за 20-30%, срчаних обољења за 25-35% и можданог удара за 25%.

Чињеница бр. 8

Пушачи чешће одлазе на боловање. Око 25% трошкова за боловање настаје због болести повезаних са пушењем.

Чињеница бр. 9

Пушачи дупло чешће одлазе у болницу и њихово лечење је у просеку дуже (6,5 дана за пушаче и 5 дана за непушаче).

Чињеница бр. 10

Више од 80% свих умрлих због дувана до 2030. године биће из неразвијених и средње развијених земаља.

Чињеница бр. 11

Радна места без дуванског дима смањују број пушача за 4%, а пушачи који наставе да пушењем попуше дневно у просеку 3 цигарете мање.

Чињеница бр. 12

Истраживање у Србији показује да 3/4 одраслих грађана подржава забрану пушења на свим радним и јавним местима.

Чињеница бр. 13

Грађани се придржавају закона о забрани пушења. На пример, у Италији закон се поштује у 98,5%, у Њујорку и на Новом Зеланду у 97% случајева.

Чињеница бр. 14

Све више расте свест о штетним ефектима дуванског дима, па 77% становника Аустралије забрањује пушење у кући, а 76% у аутомобилу.

Чињеница бр. 15

Закон о забрани пушења има непосредан позитиван утицај на снижавање акутног инфаркта миокарда.